

HODOWLA ROŚLIN W SPÓŁKACH AGENCJI WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA – STAN OBECNY I PERSPEKTYWY

Jerzy Olejniczak

Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, Oddział Terenowy w Warszawie

Restrukturyzacja przedsiębiorstw hodowli roślin

W bieżącym roku mija 10 lat od powstania Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, której zadaniem było przejęcie i zagospodarowanie majątku zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej. Wśród 1666 zlikwidowanych jednostek były 52 przedsiębiorstwa hodowli roślin o bardzo zróżnicowanym potencjale hodowlanym. W wyniku restrukturyzacji majątku przedsiębiorstw hodowlanych Agencja utworzyła 38 jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, w tym 24 zajmujące się hodowlą roślin rolniczych i 14 zajmujących się hodowlą roślin ogrodniczych. Nastąpiło więc znaczne ograniczenie liczby firm hodowlanych, a także areалу gruntów. W ten sposób utworzone spółki uzyskały charakter firm hodowlano-nasiennych. W większości z nich działalność ogólnorolnicza miała charakter uzupełniający.

Duża część przejętych przedsiębiorstw hodowlanych znajdowała się w trudnej sytuacji finansowej, charakteryzującej się wysokim zadłużeniem i utratą płynności. Zagrozało to dotychczasowemu dorobkowi hodowlanemu i dalszemu rozwojowi. Dlatego też Agencja jako główne zadanie wyznaczyła sobie likwidację tej niekorzystnej sytuacji. Dokonana została restrukturyzacja zadłużenia, dzięki czemu spółki mogły rozpocząć swoją działalność w dużym stopniu oddłużone. Ponadto Agencja udzielała spółkom różnorodnej pomocy finansowej, między innymi ustaliła preferencyjny czynsz dzierżawny (1 dt żyta z 1 ha przeliczeniowego) oraz rezygnowała z należnego jej udziału w zyskach spółek. Umożliwiło to spółkom realizację inwestycji służących hodowli roślin i nasiennictwu, takich jak modernizacja laboratoriów, magazynów nasiennych, zakup specjalistycznego sprzętu.

Mimo znacznego ograniczenia liczby przedsiębiorstw hodowlanych nadal występowało zróżnicowanie ich potencjału i pozycji na rynku. W 1996 r. kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zatwierdziło „Program hodowli roślin na tle zmian organizacyjnych w jednostkach hodowlanych”, który zakładał między innymi konieczność dalszych zmian organizacyjnych, zmierzających w kierunku koncentracji programów hodowlanych i tworzenia silnych firm hodowlano-nasiennych. Realizując program, Agencja dokonała zmian organizacyjnych i kapitałowych, w wyniku których wyodrębniona została grupa 13 spółek, uznanych przez Ministerstwo Rolnictwa za spółki o najważniejszym, strate-

gicznym znaczeniu. Realizują one programy hodowlane objęte dofinansowaniem ze środków budżetowych.

Są to:

Spółki hodowli roślin rolniczych:

- „DANKO” Hodowla Roślin w Choryni,
- Hodowla Roślin Rolniczych – Nasiona Kobierzyc,
- Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego,
- Małopolska Hodowla Roślin – HBP w Krakowie,
- Pomorsko-Mazowiecka Hodowla Ziemniaka w Strzekęcinie,
- Hodowla Roślin Szelejewo,
- Poznańska Hodowla Roślin w Tulcach,
- Hodowla Roślin w Szyldaku.

Spółki hodowli roślin ogrodniczych:

- „PlantiCo” Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Gołębiów,
- Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze „POLAN” w Krakowie,
- „SPÓJNIA” Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze w Nochowie,
- Produkcja i Hodowla Roślin Ogrodniczych w Krzeszowicach,
- „PlantiCo” – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki.

Potencjał hodowlany spółek Agencji

W najważniejszych, tzw. strategicznych spółkach Agencji znajduje się większość krajowych odmian roślin uprawnych wpisanych do Rejestru Odmian, o czym świadczą dane zamieszczone w tabeli 1.

Tabela 1; Table 1

Struktura odmian wpisanych do Rejestru Odmian w 2001 r. (w %)
 Structure of the varieties included into National List in 2001 (%)

Spółki hodowlane Breeding companies	Odmiany krajowe Domestic varieties	Odmiany zagraniczne Foreign varieties	Odmiany spółek AWRSP w stosunku do: Varieties of Agency companies in relation to:	
			odmian ogółem all varieties	odmian krajowych domestic varieties
Rośliny rolnicze Agronomic crops	58	42	38	65
Rośliny ogrodnicze Horticultural crops	42	58	28	66

AWRSP – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa; State Agency for Agricultural Properties

Struktura gatunkowa odmian w spółkach Agencji przedstawia się następująco:

Rośliny rolnicze

Zboża

26%

Trawy

25%

Rośliny strączkowe	16%
Ziemniak	14%
Pozostałe	19%
Rośliny warzywne	
Fasola	11%
Ogórek do uprawy w polu	10%
Groch	9%
Pomidor do uprawy w polu	8%
Marchew	5%
Cebula	3%
Kapusta biała	3%
Burak ćwikłowy	2%
Pozostałe	49%

W ciągu 7 lat (1994–2001) spółki zarejestrowały 462 odmiany, w tym 222 odmiany roślin rolniczych i 240 odmian roślin warzywnych. Oznacza to, że przeciętnie każdego roku rejestrowano ponad 60 odmian. W tym czasie 32 odmiany należące do spółek Agencji zostały wyróżnione złotymi medalami MTRP POLAGRA. Wiele odmian znalazło uznanie poza granicami kraju. Pod koniec 2001 r. 116 odmian roślin rolniczych było zarejestrowane w 32 krajach całego świata. Znacznie skromniej przedstawia się rejestracja odmian roślin warzywnych: tylko 29 odmian było zarejestrowane w 4 krajach byłego Związku Radzieckiego (tab. 2).

Tabela 2; Table 2

Stan zatrudnienia w działach hodowli w 2001 r.
Employment in breeding companies in 2001

Spółki hodowlane Breeding companies	Liczba pracowników; Number of employees					
	razem w spółkach total in companies			przeciętnie w spółce average in a company		
	ogółem total	pracownicy techniczni technicians	z wyższym wy- kształceniem with higher education	ogółem total	pracownicy techniczni technicians	z wyższym wy- kształceniem with higher education
Rośliny rolnicze Agronomic crops	550	278	128	78	40	18
Rośliny ogrodnicze Horticultural crops	187	79	62	37	16	12
Razem; Total	737	357	190	61	21	16

Sukcesy hodowlane są zasługą ofiarnej kadry hodowców, którzy mimo stosunkowo niskiego wynagrodzenia i nie zawsze dobrze wyposażonego zaplecza badawczego dostarczają każdego roku coraz lepsze odmiany. Jedną z najpoważniejszych trudności w hodowli, która może zadecydować o jej przyszłości, jest problem kadr hodowców. Od roku 1994 liczba osób zatrudnionych w działach hodowli zmniejszyła się blisko o połowę. Dotyczy to także pracowników inżynierjno-technicznych. Następuje proces „starzenia” się kadry hodowców. Do rzadkości należy zatrudnianie nowych, młodych, dobrze wykształconych pracowników. Nie zachęca do tego niska płaca i brak mieszkań.

Finansowanie kosztów hodowli roślin

W 2001 roku nakłady na hodowlę roślin w najważniejszych spółkach Agencji wyniosły 37 milionów złotych, to jest około 9,2 miliona USD. Szacując, że nakłady na hodowlę w innych podmiotach krajowych wynoszą około 15 milionów złotych (3,8 miliona USD), łącznie w Polsce przeznaczają się na hodowlę roślin około 13 milionów USD, podczas gdy w RFN ponad 100 milionów USD. Niepokojącym zjawiskiem jest malejąca z roku na rok kwota nakładów przeznaczonych na finansowanie hodowli. W spółkach Agencji w ostatnich 5 latach realne nakłady (z uwzględnieniem inflacji) zmalały o 38%. Jest to przede wszystkim wynikiem systematycznie malejącej dotacji budżetowej. Strukturę finansowania kosztów hodowli w 2001 roku przedstawia poniższe zestawienie (tab. 3).

Tabela 3; Table 3

Struktura finansowania kosztów hodowli roślin w 2001 r.
Financing of plant breeding in 2001

Spółki hodowlane Breeding companies	Koszty hodowli (tys. zł) Breeding costs (thousand PLN)	Dotacja Subsidy		Wpływy z własnych odmian* Returns from own varieties*	
		tys. zł thousand PLN	%	tys. zł thousand PLN	%
Rośliny rolnicze Agronomic crops	20607	12659	61,4	8631	38,6
Rośliny ogrodnicze Horticultural crops	8242	5042	61,2	3217	38,8
Razem; Total	28849	17701	61,3	11848	38,7

* – przy założeniu 5% rentowności i łącznie z opłatami hodowlanymi i licencyjnymi; assuming 5% profit and including royalties

W tabeli nie uwzględniono spółek PMHZ Strzeżęcina i PiHRO Krzeszowice, które w roku 2001 poniosły stratę; The Strzeżęcina and Krzeszowice companies are not included as they sustained losses in 2001

Biorąc pod uwagę rzeczywistą rentowność sprzedaży w poszczególnych spółkach, wahającą się od 1,1% do 14,9% należy stwierdzić, że spośród 12 najważniejszych spółek tylko w 4 spółkach wpływy z własnych odmian wystarczały na pokrycie różnicy pomiędzy kosztami hodowli i dotacjami. W pozostałych spółkach konieczne było dofinansowanie kosztów hodowli z innej działalności. Można więc stwierdzić, że sytuacja w finansowaniu hodowli jest zła. Obecny poziom nakładów nie wystarcza na utrzymanie dotychczasowego zakresu prac hodowlanych, co odbije się w najbliższych latach spadkiem liczby rejestrowanych odmian. Już od czterech lat systematycznie maleje liczba rodów w badaniach przedrejestracyjnych.

Efektywność ekonomiczna hodowli roślin

Hodowla roślin i związane z nią nasiennictwo w warunkach gospodarki rynkowej podlegają takiej samej ocenie ekonomicznej jak każda inna działalność

gospodarcza przedsiębiorstwa. Firma hodowlano-nasienna ponosząc nakłady na hodowlę oczekuje ich możliwie szybkiego zwrotu, a następnie zysku. Źródłem zwrotu nakładów są wpływy ze sprzedaży bazowych materiałów nasiennych oraz z opłat hodowlanych i licencyjnych (tab. 4).

Tabela 4; Table 4

Efektywność ekonomiczna hodowli roślin w 2001 r. (w tys. zł)
Economic effectiveness of plant breeding in 2001 (thousand PLN)

Spółki hodowlane Breeding companies	Koszty hodowli Breeding costs	Wpływy ze sprzedaży materiału siewnego własnych odmian Seed sale of own varieties	Wpływy z opłat hodowlanych i licencyjnych Royalties	Wpływy z własnych odmian; Returns from own varieties		Możliwości sfinansowania kosztów hodowli; Self financing of breeding costs (%)	Wpływy z 1 odmiany Return per variety
				brutto gross*	netto* net*		
Rośliny rolnicze; Agronomic crops	20607	43389	6292	52681	8631	41,9	166
Rośliny ogrodnicze Horticultural crops	8242	16280	2034	18314	3217	39,0	58
Razem; Total	28849	62669	8326	70995	11848	41,0	

* – przy założeniu 5% rentowności i łącznie z opłatami hodowlanymi i licencyjnymi; assuming 5% profit and including royalties

W tabeli nie uwzględniono spółek PMHZ Strzekęcin i PiHRO Krzeszowice, które w roku 2001 poniosły stratę; The Strzekęcin and Krzeszowice companies are not included as they sustained losses in 2001

Wyhodowanie odmiany jest kosztowne. W ostatnich 5 latach koszty przypadające na 1 odmianę wpisaną do Rejestru wyniosły rocznie:

- w roślinach rolniczych 968 tys. zł,
- w roślinach warzywnych 282 tys. zł.

Porównując to z rocznymi wpływami brutto z 1 odmiany stwierdzamy, że nakłady poniesione na hodowlę przy obecnych relacjach ekonomicznych nie zwrócą się nigdy.

Jakie są przyczyny takiego stanu rzeczy?

1. W przypadku roślin rolniczych bardzo mały popyt na kwalifikowany materiał siewny, wynikający ze struktury obszarowej gospodarstw rolnych i trudnej sytuacji finansowej. Od dziesięciu lat sprzedaż kwalifikowanego materiału siewnego zbóż nie przekracza 300 tys. ton, natomiast sadzaniaków ziemniaka – 200 tys. ton rocznie; a w 2001 roku osiągnęła poziom odpowiednio 175 tys. ton i 75 tys. ton. W przypadku roślin warzywnych rynek krajowy jest stabilny i trudno spodziewać się jego zwiększenia. Odbiorcami nasion ze spółek Agencji są głównie drobni producenci i należy oczekiwać raczej zmniejszania się popytu ze strony tych odbiorców.

2. Trudna sytuacja ekonomiczna rolnictwa i ograniczony popyt powodują, że ceny materiału siewnego niewiele odbiegają od cen materiału konsumpcyjnego. W 2001 roku stosunek cen materiału siewnego zbóż sprzedanego przez spółki do cen materiału konsumpcyjnego kształtował się jak 1,7 : 1, podczas gdy w krajach UE kształtuje się jak 3–4 : 1. Również nasiona roślin warzywnych są sprzedawane przez spółki po cenach znacznie niższych niż w krajach Unii Europejskiej.
3. Niska ściągalskość należnych hodowcom opłat hodowlanych i licencyjnych. Winę za to ponoszą przede wszystkim sami hodowcy, którzy nie potrafili dotychczas zorganizować skutecznego systemu egzekwowania opłat. Ale przyczyną niskiej ściągalskości opłat jest także zbyt liberalne wydawanie zezwoleń na obrót materiałem siewnym i niedostateczny nadzór ze strony Inspekcji Nasiennej.

Relacje pomiędzy badaniami naukowymi a praktyczną hodowlą roślin

W resorcie rolnictwa funkcjonują dwie jednostki badawczo-rozwojowe, których zadaniem jest między innymi prowadzenie badań związanych z hodowlą roślin. Są to Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin (IHAR) oraz Instytut Warzywnictwa (IW). IHAR do niedawna, a IW nadal obok prac badawczych zajmuje się także hodowlą odmian. Jest rzeczą zrozumiałą, że jednostka badawczo-rozwojowa, zajmując się hodowlą roślin, uzyskane przez siebie wyniki prac badawczych wykorzystuje przede wszystkim do własnej hodowli. Spółki Agencji, które odgrywają przeważającą rolę w tworzeniu odmian, miały ograniczony dostęp do wyników badań prowadzonych w jednostkach badawczo-wdrożeniowych. Agencja od początku swojej działalności wnioskowała o zmianę funkcjonowania tych jednostek. Skutkiem tych działań było podpisanie w grudniu 1999 roku protokołu uzgodnień z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, przewidującego utworzenie przez Instytut trzech spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, które miały zajmować się hodowlą roślin. Następnie miało dojść do ekwiwalentnego objęcia przez IHAR udziałów w spółkach Agencji i przez Agencję w spółkach IHAR. Końcowym etapem wynikającym z protokołu miało być połączenie kapitałowe spółek Agencji i Instytutu, co miało doprowadzić do powstania silnych firm hodowlano-nasiennych. Realizacja porozumienia doprowadziłaby do rozdzielenia badań od praktycznej hodowli, a jednakowa struktura własnościowa spółek Agencji i Instytutu zapewniłaby im równy dostęp do wyników badań. Niestety, z postanowień wynikających z protokołu uzgodnień zostało zrealizowane tylko jedno – Instytut utworzył trzy spółki hodowlane. Pozostałe punkty nie zostały zrealizowane ze względu na rozbieżność stanowisk Instytutu i Agencji co do zasad wykonywania praw właścicielskich w zintegrowanych spółkach. W tej sytuacji Prezes Agencji w październiku 2001 r. złożył Dyrektorowi Instytutu ofertę kupna 100% udziałów spółek IHAR. Przejęcie przez Agencję prawa własności udziałów w tych spółkach ujednoliciłoby nadzór właścicielski nad wszystkimi państwowymi spółkami hodowli roślin. Instytut zaś skocentrowałby się na badaniach na rzecz hodowli. Pieniądze uzyskane ze sprzedaży udziałów mogłyby być przeznaczone na unowocześnienie bazy badawczej Instytutu. Zdaniem Agencji, proponowane rozwiązanie służyłoby wzmocnieniu polskiej hodowli i jej konkurencyjności wobec firm zagranicznych. Niestety, również i ta propozycja nie uzyskała akceptacji kierownictwa Instytutu.

Wobec ograniczonego dostępu do wyników prac prowadzonych w jednostkach badawczo-wdrożeniowych, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa była zmuszona rozpocząć w 1998 r. zlecenie i finansowanie prac badawczo-wdrożeniowych w innych placówkach naukowych, głównie w wyższych uczelniach rolniczych i instytutach PAN. Dotychczas podpisane zostało 26 umów, a koszty badań wyniosły ponad 3 miliony złotych. Wyniki prac są na bieżąco wprowadzane do hodowli. Spółki Agencji wysoko cenią poziom prac i kontakty z wykonawcami, które pozwalają na wprowadzenie nowoczesnych metod hodowli. W 2001 r. zostało zapoczątkowane finansowanie wytwarzania materiałów wyjściowych, najpierw bezpośrednio przez spółki hodowlane, a w 2002 r. z budżetu. Nie został jednak opracowany system wyboru tematów i sposobu ich finansowania. Zdaniem Agencji prawo do tworzenia materiałów wyjściowych objętego dofinansowaniem ze środków budżetowych powinny mieć wszystkie placówki badawcze, a nie tylko resortowe.

Ocena stanu hodowli roślin

Mimo daleko idącej restrukturyzacji przedsiębiorstw hodowlanych, jaka dokonana się w ciągu mijających 10 lat, funkcjonujące obecnie spółki w porównaniu z firmami zagranicznymi należy uznać za zbyt małe. Dotyczy to przede wszystkim wielkości sprzedaży i związanej z tym możliwości finansowania programów hodowlanych. Ograniczone możliwości finansowania hodowli powodują zmniejszanie się konkurencyjności w stosunku do firm zagranicznych. Bardzo poważnym problemem jest brak naboru nowych kadr hodowców. Wyniki hodowlane w poszczególnych gatunkach są zróżnicowane. W wielu grupach roślin postęp hodowlany jest słabo wprowadzany do produkcji z powodu niedostatecznie zorganizowanego nasiennictwa. Wsparcie hodowli roślin przez jednostki badawczo-wdrożeniowe jest nadal zbyt małe, głównie ze względu na brak wyraźnego oddzielenia badań od praktycznej hodowli.

Perspektywy hodowli roślin w Polsce

Zgodnie z oficjalnym stanowiskiem rządu, Polska 1 stycznia 2004 roku stanie się członkiem Unii Europejskiej. Fakt ten będzie miał znaczenie dla całej gospodarki, w tym także dla sektora nasiennego. Przede wszystkim do obrotu w Polsce zostanie dopuszczony materiał siewny odmian wpisanych do wspólnego katalogu Unii Europejskiej. Oznaczać to będzie wzrost konkurencji ze strony firm zagranicznych. Trudno jest przewidzieć, jakie zmiany i jak szybko nastąpią na rynku nasiennym w Polsce po przystąpieniu do Unii. Można jedynie przypuszczać, że w przypadku, kiedy polscy rolnicy nie będą mogli korzystać z dopłat na poziomie stosowanym dotychczas w krajach członkowskich, nie nastąpi szybki wzrost popytu na materiał siewny i jego cen. Nie jest do końca przesądzone, czy po przystąpieniu Polski do Unii będzie możliwe dotowanie firm hodowlanych według dotychczasowych zasad. Będzie to przedmiotem negocjacji. Jedno jest pewne – zaprzestanie dotowania hodowli oznaczałoby jej likwidację. Przy obecnej wielkości sprzedaży materiału siewnego i jego cenie, nie jest możliwe sfinansowanie przez firmy obecnych, bardzo skromnych, kosztów hodowli. Wszystko wskazu-

je na to, że do Unii przystąpimy z obecną strukturą organizacyjną hodowli roślin. Źle się stało, że nie zdołaliśmy doprowadzić do integracji państwowej hodowli roślin i umocnienia jej pozycji na rynku.

Rozważając perspektywy hodowli roślin w Polsce, trudno pominąć sprawę prywatyzacji. O ile powszechny wydaje się pogląd, że docelowo hodowla powinna być sprywatyzowana, co do terminu prywatyzacji występują znaczne rozbieżności. Obok zwolenników szybkiej prywatyzacji są osoby głoszące pogląd, że hodowla najważniejszych roślin uprawnych jeszcze co najmniej przez dziesięć lat powinna pozostawać w rękach państwa. Wydaje się, że te spory rozstrzygnie życie, czyli prawa gospodarki rynkowej. Byłoby jednak źle, gdyby prywatyzacja hodowli odbywała się pod przymusem. Powszechny jest pogląd, że warunkiem istnienia polskiej hodowli jest udział w jej prywatyzacji osób pracujących w spółkach hodowlanych. Dotyczy to w pierwszej kolejności hodowców i kadry zarządzającej. Trudność polega na tym, że pracownicy spółek nie dysponują dostatecznym kapitałem umożliwiającym udział w prywatyzacji. Dlatego konieczne jest stworzenie preferencyjnych warunków prywatyzacji oraz określenie jej sposobów.

Okres poprzedzający przystąpienie do Unii oraz najbliższe lata po przystąpieniu zadecydują, czy Polska będzie miała własną hodowlę roślin, która ma tak bogate tradycje i osiągnięcia. Jeżeli chcemy zachować hodowlę, nie można pozbać jej nagle wszelkiej pomocy. Dlatego tak ważne jest wypracowanie strategii (polityki państwa) na najbliższe lata. Powinna odpowiedzieć między innymi na pytania:

1. czy Polska powinna mieć własną hodowlę roślin, jeżeli tak, to w jakim zakresie?
2. jakiej pomocy finansowej ze strony państwa i w jakiej formie mogą oczekiwać firmy hodowlane w okresie przed i po przystąpieniu do Unii Europejskiej?
3. w jaki sposób zostanie zapewnione merytoryczne wsparcie hodowli ze strony państwowych jednostek badawczych?
4. czy i jak długo powinna być zachowana państwowa własność najważniejszych, tzw. strategicznych firm hodowlanych?

Wnioski

1. Polska powinna mieć własną hodowlę najważniejszych gospodarczo gatunków roślin uprawnych. Przemawiają za tym rozmiary produkcji roślinnej oraz zróżnicowane warunki klimatyczno-glebowe, do których powinny być przystosowane odmiany. Przedstawiona wyżej sytuacja sektora hodowlano-nasiennego wskazuje, że bez pomocy państwa polska hodowla w ciągu najbliższych lat nie będzie mogła funkcjonować. Dlatego konieczne jest utrzymanie przez okres 2–3 lat po przystąpieniu do Unii Europejskiej dotychczasowych zasad dotowania hodowli roślin. Po tym okresie powinny być stosowane zasady wspierania przez państwo hodowli roślin, obowiązujące w krajach Unii.
2. Konieczne jest dokonanie zmiany funkcjonowania branżowych jednostek badawczo-rozwojowych poprzez wyraźne oddzielenie prac badawczych od

hodowli twórczej. Wyniki prac realizowanych przez te jednostki powinny być udostępnione na jednakowych warunkach wszystkim podmiotom zajmującym się hodowlą roślin.

3. Cała dotychczas państwowa hodowla roślin powinna być w możliwie krótkim czasie sprywatyzowana. Nie ma przeszkód, aby obecnie sprywatyzować hodowlę roślin ogrodniczych. Natomiast prywatyzacja spółek zajmujących się hodowlą roślin rolniczych ze względu na ich strukturę i wielkość kapitału będzie wymagała dłuższego czasu. Konieczne jest pilne opracowanie zasad prywatyzacji spółek, uwzględniających interesy pracowników spółek, a zwłaszcza twórców odmian.

Słowa kluczowe: spółki hodowlano-nasienne, dotacje państwowe, badania hodowlane, prywatyzacja

Streszczenie

Przedstawiono analizę organizacji, osiągnięć i sytuacji finansowej hodowli roślin w spółkach Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wykazano, że hodowla najważniejszych gatunków roślin powinna być kontynuowana w polskich firmach hodowlanych, chociaż obecnie wymaga to wsparcia finansowego ze strony państwa. Taka pomoc będzie konieczna jeszcze przez 2–3 lata po akcesji do Unii Europejskiej. Oczekuje się, że instytucje badawcze związane z hodowlą roślin będą udostępniać wyniki swych prac wszystkim zainteresowanym hodowcom; same nie powinny zajmować się praktyczną hodowlą. Konieczna będzie prywatyzacja wszystkich spółek hodowlanych AWRSP, w pierwszej kolejności tych, które hodują rośliny ogrodnicze.

PLANT BREEDING IN STATE-OWNED COMPANIES – PRESENT SITUATION AND PROSPECTS

Jerzy Olejniczak

State Agency for Agricultural Properties, Warszawa

Key words: plant breeding companies, state funding, plant breeding research, privatization

Summary

The situation of plant breeding state-owned companies was analyzed with regard to their organization, achievements and costs. It was concluded that breeding of most important crops should be continued in Poland, although now it cannot function without state financial assistance. Therefore, for 2–3 years following the accession of Poland to the EU, plant breeding enterprises must be subsidized. It is expected that the research institutes will not be involved in prac-

tical breeding themselves, however their research results ought to be easy of access to all breeding enterprises. All breeding companies should be privatized, those working with horticultural crops at the beginning. Privatization of agronomic crop breeding units will require some longer time.

Mgr inż. Jerzy Olejniczak
Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa
Plac Bankowy 2
00-095 WARSZAWA